

УДК 027.57; 94 (477.86)

ДОСВІД ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. І. ФРАНКА З ПИТАНЬ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НАУКОВОГО ДОРОБКУ АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ГРАБОВЕЦЬКОГО

Галина ГОРБАНЬ

*Івано-Франківська обласна універсальна
наукова бібліотека ім. І. Франка,
вул. Чорновола, 22, 76018, м. Івано-Франківськ, Україна
e-mail: libifua@gmail.com
DOI gal.31.28-31*

У статті висвітлюється багатолітня співпраця Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка з професором В. Грабовецьким. Розглядається питання популяризації досліджень місцевої історії та життя видатних історичних постатей України та Івано-Франківщини через використання авторського фонду В. Грабовецького. Вивчаються різноманітні бібліотечні форми (книжкові виставки, презентації нових видань, творчі зустрічі), тематичні бібліографічні видання та інтернет-ресурси, створені фахівцями обласної книгозбірні, ознайомлення краян з науковим доробком вченого через засоби масової інформації.

Ключові слова: бібліотека, Володимир Грабовецький, популяризація, краєзнавчі дослідження, Івано-Франківщина, бібліотечні форми, бібліографічні видання, інтернет-ресурси.

Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка, де зосереджений найбільший в області краєзнавчий фонд і відповідна бібліографія, займає одне з провідних місць у процесі досліджень історії Прикарпаття, збору матеріалів для написання історії окремих населених пунктів та підготовки майбутніх дослідників минувшини краю. Особливо плідною у галузі краєзнавства була багатолітня і багатоаспектна співпраця колективу Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка (далі – ОУНБ ім. І. Франка) з академіком Володимиром Грабовецьким як визначним дослідником історії України та Прикарпаття. Бібліотечні працівники прикладають чимало зусиль для популяризації наукового доробку вченого серед широкої громадськості, зокрема тих, хто активно цікавиться питаннями місцевої історії.

Здобуття незалежності України сприяло розвитку масового краєзнавчого руху в Україні, краєзнавства як галузі наукової і практичної діяльності, розширенню його видів і форм, підвищенню інтересу до цієї сфери, а також зростанню краєзнавчих інформаційних запитів українського суспільства. Як наслідок, бібліотечне краєзнавство стало одним з пріоритетних напрямів бібліотечної науки і практики.

Як зазначає професор Харківської державної академії культури Н. М. Кушнарєнко, “бібліотечне краєзнавство – це відносно самостійна інтеграційно-цілісна сфера професійної бібліотечної діяльності, спрямована на задоволення краєзнавчих інформаційних потреб суспільства й особистості”¹⁴.

Інтерес мешканців краю до документів з історії України та Прикарпаття, актуальність краєзнавчих досліджень та популяризація наукових надбань вчених Івано-Франківщини зумовлює роботу Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка в галузі бібліотечного краєзнавства.

За нормативними документами обласна бібліотека є “центром зберігання краєзнавчих ресурсів, бібліотечно-бібліографічного обслуговування, бібліографічним центром, методичним і координаційним центром, науковою установою, учасницею державного краєзнавства та громадського краєзнавчого руху”¹⁵.

Як відомо, основою краєзнавчої бібліотечної діяльності є краєзнавчі фонди. Для фонду краєзнавчих документів бібліотек “характерний широкий видовий склад зібраних в них доку-

¹⁴ Кушнарєнко Н. М. Бібліотечне краєзнавство. Київ : Знання, 2007. С. 56.

¹⁵ Там само. С. 132.

ментів: книги, рукописні, електронні, машинописні, візуальні, аудіальні, ізографічні, картографічні, нотні документи і т. ін.”¹⁶.

Якісному формуванню краєзнавчих бібліотечних фондів сприяла налагоджена тісна співпраця з В. Грабовецьким, його впевненість у широких можливостях обласної бібліотеки в питаннях збереження і популяризації книжкових надбань. Це спричинилося до створення персонального авторського фонду вченого, який на сьогодні налічує 327 видань. Інформація про склад фонду акумульована в бібліографічному каталозі “Колекція книг Володимира Грабовецького у фондах ОУНБ ім. І. Франка”, підготовленого працівниками відділу краєзнавчої літератури у 2011 р.¹⁷.

Нові поступлення від вченого до його авторського фонду представлялися до уваги користувачам як на вебсайті бібліотеки у розділі “Нові видання”, так і на обласному радіо.

Усі ресурси фонду активно використовуються читачами обласної бібліотеки, серед яких чимало науковців, спеціалістів, краєзнавців-аматорів, студентів вищих навчальних закладів, зокрема, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та пересічних мешканців області, які цікавляться історією України та Івано-Франківщини.

У бібліотеці часто відбуваються творчі зустрічі з дослідниками історії краю, презентуються нові краєзнавчі видання за участю авторів, проходять конференції, круглі столи, краєзнавчі студії, панорами тощо. Серед масових заходів краєзнавчого спрямування, які викликали широкий резонанс у громадськості, читачів, засобів масової інформації, слід назвати зустрічі з академіком В. Грабовецьким. За життя професора тут відбулося декілька творчих зустрічей та презентацій його видань. Особливо запам’яталася багатьом присутнім презентація книги “Ой попід гай зелененький ходить Довбуш молоденький”. Часто виступав Володимир Васильович на різних краєзнавчих заходах, які проводила обласна бібліотека.

Якомога ефективніше демонструвати досягнення в різноманітних напрямках науки і техніки, фундаментальних дослідженнях, розповідати користувачам про доробок вчених Івано-Франківщини, які спричинилися до вагомих наукових досягнень, – одне з завдань бібліотеки. У рамках проекту “Вчені Івано-Франківщини” щорічно представляються широкому загалу праці наших провідних науковців. Розпочався цей проект з презентації наукового доробку, викладацької та дослідницької діяльності В. Грабовецького на розгорнутій книжково-ілюстративній виставці-персоналії “Академік Володимир Грабовецький: вчений, педагог, краєзнавець”, під час якого читачі бібліотеки мали можливість ознайомитися з усією палітрою видань визначного історика та літературою про нього.

Життю і науковим дослідженням Володимира Васильовича присвячувалися ювілейні книжкові виставки: “Володимир Грабовецький – патріарх істориків Прикарпаття” (2008), “Володимир Грабовецький: невтомний подвижник історії” (2013). З нагоди 200-ліття від дня народження великого Кобзаря у 2014 р. експонувалася тематична книжкова виставка “Шевченкіана академіка Володимира Грабовецького”. З нагоди 90-ліття від дня народження академіка влітку 2018 р. у рамках циклу “Вчені Прикарпаття” функціонувала ювілейна книжкова виставка “Академік Володимир Грабовецький – видатний літописець історії Прикарпаття”, де читачі могли більше дізнатися про нашого видатного краянина та познайомитися з його науковим доробком.

Працівники Івано-Франківської ОУНБ приділяють багато уваги створенню краєзнавчої бібліографії, як “єдиного виду бібліографії, в посібниках якого максимально широко і повно представлені документи, що вміщують різноманітні відомості про окремі території в середині країни”¹⁸.

¹⁶ *Краєзнавча робота в бібліотеках України* : інформ. бюлетень. Вип. 22. Київ : Вид. дім “Вінніченко”, 2011. С. 13.

¹⁷ Колекція книг Володимира Грабовецького у фондах ОУНБ ім. І. Франка : бібліогр. каталог / Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка. Івано-Франківськ, 2011. 10 с.

¹⁸ *Краєзнавча робота в бібліотеках України* : інформ. бюлетень. Вип. 22 / Нац. іст. б-ка України : підгот. : В. П. Кисельова, О. В. Михайлова, І. В. Чеховська ; ред. Т. С. Кудласевич ; відп. за вип. А. В. Скорохвата. Київ : Вид. дім “Вінніченко”, 2011. С. 58.

Користується значним попитом ціла низка підготовлених ним тематичних бібліографічних покажчиків до ювілейних дат в історії краю: “Галицько-Волинська держава: історія, постаті, культура” (2009), “Славетна галичанка: Роксолана в історії, літературі, мистецтві” (2005), “Етнографічні регіони Прикарпаття: матеріальна і духовна культура” (2009), “Фольклорні скарби Прикарпаття” (2010), “Голос з вершин духовності: до 150-річчя від дня народження митрополита Андрія Шептицького” (2015), “ЗУНР: історія, постаті, чин” (2018) та ін. Вийшло чотири випуски бібліографічних каталогів “Широкий світ малої батьківщини: історія населених пунктів Івано-Франківщини” та “Друковане слово Прикарпаття”, до яких включено перелік книг, написаних вченими, літераторами і краєзнавцями області, в тому числі й Володимиром Грабовецьким. Представлені його видання й у каталогах книжкових виставок, присвячених видатним українським історикам, зокрема, “Великий син великого народу: до 145-ліття Михайла Грушевського” (2011) та “Іван Крип’якевич: задля науки, нації, держави: до 125-ліття від дня народження” (2011). Також книги академіка увійшли до ювілейних бібліографічних покажчиків “Іван Франко і Прикарпаття” (2006) і “Тарас Шевченко і Прикарпаття” (2014). Біографічну довідку В. Грабовецького та бібліографію його наукового доробку можна знайти у “Календарі знаменних і пам’ятних дат Івано-Франківської області на 2018 рік”¹⁹.

Бібліотека надає також вільний доступ до електронних ресурсів з питань краєзнавства. Адже “нині попит користувачів на краєзнавчу інформацію в Інтернеті постійно зростає, і щоденне відвідування бібліотечних веб-сайтів часто значно перевищує число відвідувачів, які звертаються у відділі обслуговування”²⁰.

До 85-ліття Володимира Грабовецького був підготовлений веббіографічний покажчик “Академік Володимир Грабовецький: крізь призму інтернет джерел”²¹, що мав на меті всебічно ознайомити краєзнавців, викладачів, студентів, усіх, хто цікавиться місцевою історіографією з Інтернет-джерелами про визначного дослідника минувшини України та Прикарпаття, професора Володимира Грабовецького. Покажчик охоплює веббіографічні джерела станом на 31.05.2013 р. Матеріали систематизовано за розділами: біографія Володимира Грабовецького; науковий доробок вченого; вшанування історика В. В. Грабовецького; статті про В. В. Грабовецького. Веббіографічний покажчик представлений у глобальній мережі на веб-сайті обласної бібліотеки.

На сайті обласної бібліотеки акумулюється чимало цікавої краєзнавчої інформації, зокрема, у базах даних і розділах “Івано-Франківщина: минуле і сьогодення”, “Туцільщина”, “Іван Франко і Прикарпаття”, “Календар знаменних і пам’ятних дат Івано-Франківської області”, “Нові видання”. У всіх цих базах даних користувач Інтернету знайде бібліографічні посилання на книжкові дослідження академіка. А інформацію про нього можна також знайти на нашому сайті у БД “Відомі люди Прикарпаття”, “Літературні премії”.

Усі заходи за участю Володимира Васильовича, його нові видання постійно рекламувалися у місцевих ЗМІ та у власній рубриці ОУНБ “Скарбниця” на обласному радіо.

Працівники обласної книгозбірні продовжують популяризацію наукового доробку академіка В. Грабовецького. Його видання займають чільне місце на тематичних книжкових виставках з питань історії України і Прикарпаття, студенти – учасники щорічних історико-краєзнавчих лабораторій “Івано-Франківщина історична”, краєзнавці-аматори вивчають його друковану спадщину.

¹⁹ Календар знаменних і пам’ятних дат Івано-Франківської області на 2018 рік / уклад. В. М. Хімейчук ; відп. за вип. Л. В. Бабій ; Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка. Івано-Франківськ, 2017. С. 58-60.

²⁰ Краєзнавча діяльність бібліотек : метод. посіб. / підгот. В. П. Кисельова, З. Х. Мусіна, С. І. Смілянець ; наук. ред. Н. М. Кушнарченко ; відп. за вип. А. М. Комська. Київ : Ніка-Принт, 2002. 208 с.

²¹ Академік Володимир Грабовецький: крізь призму інтернет джерел : до 85-річчя вченого / уклад. І. Фатафутдінова ; відп. за вип. Л. Бабій ; Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка. Івано-Франківськ, 2013. 12 с.

**THE OUTSTANDING RESEARCHER OF THE UKRAINIAN HISTORY:
the Ivano-Frankivsk oblast universal scientific library named after I. Franko, in order to populize
the scientific legacy experience of academician Volodymir Hrabovetskyi**

Halina HORBAN

*Ivano-Frankivsk oblast universal scientific library named after I. Franko,
22, Chornovola st., 76018, Ivano-Frankivsk, Ukraine
e-mail: libifua@gmail.com*

Summary

The article analyzes the longlasting cooperation of Ivano-Frankivsk oblast universal scientific library named after I. Franko with academician Volodymir Hrabovetskyi – the outstanding investigator of the Ukrainian history. It describes the popularization of the scientist's researches of the regional history and famous historical persons of Ukraine and Ivano-Frankivsk region through different library forms, bibliography and Internet-resources, prepared by specialists of the oblast library. The main idea of the article is to show how the librarians try to introduce the historical legacy of the academician Volodymir Hrabovetskyi to the wide public opinion.

The librarians created the personal book collection of the works of Volodymir Hrabovetskyi and compiled its bibliographical guide. This fund is used by scientists, students and people who are interested in regional history. His books were included in several bibliographies on historical topics. Some presentations of V. Hrabovetskyi's new works were organized in the main library of Ivano-Frankivsk region. The academician frequently took an active part in the librarian actions, meetings with different interesting persons.

Materials about life and scientific legacy of the historian were represented in the personal book exhibitions and Internet-guides, which were prepared by librarians. Some information can be found on the website of Ivano-Frankivsk oblast universal scientific library. All new books of V. Hrabovetskyi were presented by librarians on radio and TV.

The active popularization of historical researches of V. Hrabovetskyi in Ivano-Frankivsk oblast universal scientific library named after I. Franko is continued. The librarian do their best to present the main works of the outstanding researcher of the Ukrainian history to all citizens of the region. To carry out this mission different library forms as book and virtual exhibitions, presentations, bibliography are used.

Keywords: *Volodymir Hrabovetskyi, Ivano-Frankivsk oblast universal scientific library named after I. Franko, popularization, regional researches, Ivano-Frankivsk region, library forms, bibliography, Internet-resources.*

REFERENCES

- Academic Volodymir Hrabovetskyi: criz pryzmu internet dzherel. Ivano-Frankivsk, 2013. 10 s. (in Ukrainian).
- Calendar znamennyh i pamiatnyh dat Ivano-Frankivskoi oblasti na 2018 rik. Ivano-Frankivsk, 2017. S.58–60. (in Ukrainian).
- Colectsiia knyh Volodymira Hrabovetskoho u fondah OUNB im. I. Franka. Ivano-Frankivsk, 2011. 10s. (in Ukrainian).
- Kraeznavcha diialnist bibliotek. Kyiv, 2002. 208 s. (in Ukrainian).
- Kraeznavcha robota v bibliotekah Ukrainy. Kyiv, 2011. 58 s. (in Ukrainian).
- Kushnarenko N. Bibliotechne kraeznavstvo. Kyiv, 2007. 132 s. (in Ukrainian).

Надійшла до редакції 2 12 2018 р.